

گفتمان با مدیرعامل صندوق تعاون کشور

○ پیش‌بینی شده است آندسته از شرکتهای تعاونی و اتحادیه‌ها که گردش پولی و سپرده‌های مناسبی در شعب صندوق دارند از ۲۰ درصد تخفیف نسبت به نرخ سود اعطایی برخوردار شوند.

○ صندوق تعاون همانند بانکها بین دارندگان حسابهای پس انداز قرض الحسنه همه ساله قرعه‌کشی و به قید قرعه جوایزی به دارندگان حساب قرض الحسنه اعطاء می‌کند.

اشاره:

صندوق تعاون از جمله موسسات تحت پوشش وزارت تعاون است که با فعالیت در زمینه اعطای تسهیلات اعتباری تعاونیها نقش ارزنده‌ای در رفع و رجوع مشکلات سرمایه‌ای تعاونیها ایفا می‌کند. این صندوق که به سرعت در حال رشد و ایجاد شعب جدید در سراسر میهن اسلامی است هم اکنون روند رو به رشدی را در مسیر توسعه خود طی می‌کند به گونه‌ای که این روند چشم انداز گسترده‌ای را فراروی این موسسه برای ارتقاء جایگاه و دریافت کمکهای اعتباری بیشتر از دولت برای افزایش سرمایه قرار می‌دهد. در این شماره به منظور آشنایی بیشتر خوانندگان محترم ماهنامه تعاون با روند جاری فعالیتها و اهداف آتی این مؤسسه اعتباری بر آن شدیم که پای صحبت آقای احمد محمود رباطی مشاور اقتصادی وزیر تعاون و مدیرعامل این صندوق بنشینیم و از ایشان مسائل جاری در آنرا جويا شویم آنچه در پی می‌آید متن گفتگوی ما با ایشان است:

فعالیت چشمگیری داشته باشد و از یک روند رو به رشد و صعودی برخوردار باشد.

امیدواریم در شرایط جدید با عنایت ویژه مقام ریاست جمهوری و مقام عالی وزارت جناب آقای حاجی و هیأت محترم دولت بتوانیم این حرکت را با آهنگ و شتاب سریعتری ادامه بدهیم و بیش از پیش در خدمت اهداف و فعالیت‌های بخش تعاون باشیم.

در ارتباط با تسهیلات اعطایی باید اشاره کنم، در ده ماهه سال ۷۶ مجموعاً حدود ۱۳۵ میلیارد ریال در بخش‌های مختلف کشاورزی، صنعت و معدن، مسکن و عمران، خدمات، بازرگانی و در قسمت تعاونی‌های اعتباری تسهیلات پرداخت شده است که در مقایسه با تسهیلات اعطایی در ده ماهه سال ۷۵ از رشد مطلوب

نیروهای عظیم انقلاب در حفظ ارزشهای متعالی انقلاب اسلامی شریک باشیم.

در مورد سئوال شما باید بگویم صندوق تعاون یک موسسه اعتباری است، که براساس قانون شکل گرفته و فعالیت‌های خودش را شروع کرده است، با تصویب قانون تعاون این موسسه از وزارت کار منفک و به وزارت تعاون ملحق شد و در حال حاضر وابسته به وزارت تعاون است و در زمینه جذب و تجهیز منابع در محدوده شرکتهای تعاونی اتحادیه‌ها و اعضای آنها و ارائه تسهیلات فعالیت می‌کند. از زمانی که قانون الحاق صندوق به وزارت تعاون به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید، دوره جدید فعالیت صندوق آغاز شد که از عمر آن چندان نمی‌گذرد طی این مدت کوتاه صندوق توانسته است در زمینه جذب سرمایه و تخصیص منابع

سوال: آقای رباطی از مدتها پیش در صدد بودیم برای آشنایی بیشتر خوانندگان محترم ماهنامه تعاون با صندوق تعاون نگاهی داشته باشیم به عملکرد صندوق و سیاست و برنامه‌های آتی آن، ضمن تشکر از اینکه امکان برگزاری این مصاحبه را فراهم آوردید چگونگی شکل‌گیری صندوق و عملکرد آن را بطور مقایسه‌ای با سال ۷۵ تشریح بفرمائید:

پاسخ: تشکر می‌کنم از شما که زحمت کشیده‌اید، تبریک می‌گویم عید مبارک فطر و فرا رسیدن دهه فجر را که ایام مبارکی است، برای مردم و همه مستضعفین جهان، همانطور که حضرت امام (ره) فرمودند: دهه فجر انقلاب نور بود امیدواریم این لیاقت و قابلیت را داشته باشیم تا بتوانیم اهداف انقلاب و ارزشهای انقلاب را محقق کنیم و این انتظار را داشته باشیم در خیل

**○ صندوق تعاون برای دارندگان حسابهای کوتاه مدت بطور
 علی الحساب ۸ درصد برای دارندگان حسابهای بلندمدت
 ۱۸/۵ درصد سود منظور می نماید.**

و مناسبی برخوردار بوده است، در بخش کشاورزی با رشد ۲۲۵ درصدی، در بخش صنعت و معدن با افزایش ۲۴۹ درصدی، در بخش مسکن، عمران با افزایش ۱۵۲ درصدی و در بخش خدمات و بازرگانی با رشد ۱۴ درصدی روبرو بوده ایم مجموعاً میزان تسهیلات اعطایی در بخش های مختلف اقتصادی نسبت به ده ماهه سال ۷۵ که سقف تسهیلات بالغ بر ۸۲ میلیارد ریال بوده از رشدی به میزان ۶۵ درصد برخوردار بوده است.

سوال: آقای رباطی ارقامی که مطرح کردید نمایانگر افزایش قابل توجه حجم تسهیلات در سال ۷۶ در قیاس با سال ۷۵ است چه عواملی باعث شده که توانایی صندوق در جذب نقدینگی و در نتیجه اعطای تسهیلات به بخش تعاون افزایش یابد، سیاست آتی صندوق برای استمرار این سیاست چیست؟

پاسخ: از دلایل این رشد افزایش تعداد شعبه ها است، تلاش شده شعبه ها را گسترش دهیم سیاست صندوق بر این است تا در کلیه نقاطی که شرکتهای تعاونی از جهت کمی به یک حد نصاب قابل قبولی رسیده باشند، شعبه تاسیس نماید. از سوی دیگر تاکید بر آن بوده تا ارتباط بین شرکتهای تعاونی و صندوق تعاون یک ارتباط مستقیم باشد. زیرا به هر میزان صندوق تعاون تقویت شود تسهیلات مناسبتری در اختیار بخش قرار خواهد گرفت و در نتیجه بخش تعاون نیز تقویت می شود که منجر به گسترش سطح ارتباط و همکاری فی مابین خواهد شد در مجموع تعامل مثبتی بین فعالیت های صندوق و بخش تعاون می بینیم.

بهرحال برای ایجاد این رابطه موثر لازم است بستر یا زمینه ارتباط فراهم شود، بنظر رسیده است برای تحقق این امر شعبه ها را گسترش دهیم لذا تا پایان سال جاری تعداد شعبه های صندوق به ۶۰

شعبه خواهد رسید پیش بینی می شود با توجه به ظرفیت موجود تا حدود ۱۵۰ شعبه در سراسر کشور دایر کنیم، براساس تدابیری که اتخاذ شده است بخشی از این شعبه ها در سال آینده و بخشی دیگر در سالهای آتی تاسیس خواهند شد.

سوال: اولویت ها و سیاست های صندوق تعاون برای اعطای تسهیلات در سال ۷۶ چه بوده است؟

پاسخ: در سال ۷۶ محوریت سرمایه گذاری در همه بخشهای اقتصادی کشور با تولید بوده است، شرایط به گونه ای است که پرداختن به امر تولید چه در زمینه فرهنگ تولید و چه فراهم کردن ابزارها و امکانات تولید و چه از نظر تقویت روحیه های پرداختن به کارهای مفید و مولد جزء ضروریات است و برای رهایی وابستگی به خارج و وابستگی به نفت ناگزیر هستیم بیش از پیش به تولید در ابعاد مختلف بپردازیم اگر صادرات از اولویت خاصی برخوردار باشد هیچ راه کاری وجود ندارد جز اینکه تولید محوریت پیدا کند، با افزایش تولید در زمینه های مختلف به ویژه در زمینه هایی که دارای

مزیت هستیم با رفع نیازهای داخلی مازاد را صادر کنیم، خودمان را از وابستگی به نفت رها کنیم، این یک حرکت تدریجی است که با برنامه ریزی و عزم و اراده میسر خواهد بود براساس این ضرورت برای صندوق تعاون پرداخت به تولید دارای اولویت می باشد. سعی شده است حتی الامکان در حد مقدرات بخش های تولیدی را تقویت کنند. به نحویکه سهم اعطایی تسهیلات برای صنعت و معدن در سال ۷۶ معادل ۲۵ درصد، خدمات و بازرگانی ۲۵ درصد، مسکن و عمران ۲۰ درصد، کشاورزی ۱۵ درصد و وام قرض الحسنه جهت اعطا به تعاونی های اعتباری ۵ درصد بوده است. البته این سیاست در سال ۷۶ اساس و مبنای پرداخت تسهیلات قرار گرفت لیکن بعضی از بخش ها قدرت جذب تسهیلات در حد اولویت ها را نداشتند و بعضی از بخش های دیگر قدرت جذب بیشتری داشتند به ویژه در بخش بازرگانی که توان جذب بیشتری داشت.

سوال: آقای رباطی در بخشی از سخنان خود تاکید کردید بخش تولید از اولویت ویژه ای در تخصیص تسهیلات برخوردار

○ بدون شک تبدیل صندوق تعاون به بانک تعاون و اتصال بانک تعاون به شبکه بانکی کشور می‌تواند تسهیلات و خدمات بانکی فراوانی را به بخش تعاون ارایه کند.

است آیا اختصاص ۲۵ درصد تسهیلات به بخش خدمات بازرگانی با این سیاست مغایر نمی‌باشد؟

پاسخ: در واقع فعالیت‌های بازرگانی در بخش تعاون تا حدودی نسبت به فعالیت بازرگانی در بخش خصوصی متفاوت است از آنجائیکه تعاونی‌ها بر اساس اهداف مشترک و نیازهای مشترک شکل گرفته‌اند سود و سودآوری اگرچه مورد توجه است اما اصالت ندارد. برای رفع این نیازها تعاونی‌ها بطور مستقیم با مراکز اصلی تولید و تامین در تماس هستند به همین دلیل نقش واسطه‌ها کاهش پیدا می‌کند و هزینه‌های سرباری که می‌تواند در نهایت قیمت را برای مصرف‌کنندگان افزایش دهد بطور قابل ملاحظه‌ای کاهش می‌یابد.

اساساً فعالیت بازرگانی تعاونی‌ها و بنگاه‌های بخش خصوصی را نمی‌توان یکسان دید باید برای نقش آنها در اقتصاد تفاوت قایل شد، و اگر میزان سهم تسهیلات اعطائی خدمات و بازرگانی در بخش تعاون نسبت به کل تسهیلات اعطائی از درصد بالاتری برخوردار می‌باشد به دلیل آثار اقتصادی مثبت آن جای ایراد نمی‌باشد. فعالیت تعاونیها و اتحادیه‌های مصرف نقش مثبتی در کاهش هزینه و گرانی و حمایت از اقشار حقوق بگیر و کارمندان و کارگران داشته است.

سوال: اولویت‌های صندوق در زمینه اعطای تسهیلات در سال ۷۷ چیست آیا روند کنونی استمرار خواهد یافت؟

پاسخ: در سال آینده توجه به امر تولید سیاست محوری صندوق تعاون خواهد بود و بطور اصولی اولویت‌ها در سال جدید اعطای تسهیلات و کمک به بخش صنعت و معدن به ویژه تعاونی‌هایی که قابلیت تولید کالاهایی را دارند که امکان صادرات برای آنها وجود داشته باشد و بخش کشاورزی می‌باشد.

امیدوار هستیم با افزایش توان،

شرکتهای تعاونی در بخش‌های تولید قدرت جذب را به وجود بیاورند از امکانات و تسهیلاتی که در اختیار صندوق است استفاده نمایند و شاهد افزایش نقش بیشتر صندوق در رشد و توسعه اقتصادی کشور باشیم.

میزان تسهیلات در نظر گرفته شده برای سال ۷۷ تعیین شده است لیکن با توجه به شتاب و گسترش فعالیت‌ها نیاز به تجدید نظر دارد که بزودی سقف و شرایط اعطای آن اعلام خواهد شد.

سوال: ریاست محترم جمهوری هنگام جمع بندی فعالیت‌های بخش تعاون توصیه فرمودند، صندوق تعاون سیاست تبدیل شدن به بانک را به صورت تدریجی دنبال نماید چه اقداماتی در این زمینه به عمل آمده است؟

پاسخ: بدون شک تبدیل صندوق تعاون به بانک تعاون و اتصال بانک تعاون به شبکه بانکی کشور می‌تواند تسهیلات و خدمات بانکی فراوانی را به بخش تعاون ارائه بکند ولی این احتمال و دغدغه وجود دارد تبدیل صندوق تعاون به بانک تعاون گردش‌های سریع و تصمیم‌گیری‌های به موقع در خصوص فعالیت‌های مربوط به جذب و اعطای تسهیلات به بخش تعاون را دچار کنی کند. اما به هر حال نمی‌توان از مزایا و فواید بسیار مثبت بانک شدن صندوق برای ارائه خدمات به سادگی گذشت.

اگرچه صندوق تعاون تقویت شود مزایای خاص خود را خواهد داشت اما به هرحال در زمینه ارائه خدمات بانکی دچار کاستی و محدودیت‌هایی خواهد بود. برای تصمیم‌گیری در مورد تبدیل صندوق تعاون به بانک و یا اعمال اصلاحات مورد

نیاز در خصوص تقویت صندوق تعاون موضوع در دست بررسی کارشناسی است، امیدواریم بزودی در این خصوص تعیین تکلیف شود. تا در صورت نیاز برای اخذ مصوبات قانونی و مجوزهای لازم از هیات دولت از طریق مجاری ذیربط اقدام شود.

سوال: آقای رباطی در صورتیکه امکان تبدیل صندوق به بانک فراهم شود آیا از جهت ساختاری آمادگی و ظرفیت این تغییر وجود دارد؟

پاسخ: روند حرکت صندوق در حال حاضر به سمت و سویی است که خواه ناخواه شباهت فراوانی را با بانک خواهد داشت و چنانچه سیاست تبدیل صندوق به بانک تعاون اعمال شود زمینه و امکان این تبدیل وجود خواهد داشت.

سوال: عملکرد صندوق تعاون را در زمینه جذب نقدینگی تعاونی‌ها و ایجاد یک نظام گردش پولی مطلوب چگونه ارزیابی می‌کنید؟

پاسخ: در ارتباط با تجهیز و جذب سپرده اگر چه شتاب حرکت مناسب بنظر می‌رسد ولی راضی کننده نیست به دلیل اینکه در حال حاضر سرمایه صندوق با سرمایه بعضی از بانکها نزدیک است مجموعه دارائی‌های صندوق تنها سه برابر مبلغ سرمایه صندوق است و از طرف دیگر حجم سپرده‌های اشخاص نزد صندوق ۸۰ درصد سرمایه صندوق می‌باشد در صورتیکه ارقام مشابه در یکی از بانکهای کشور اگر مورد توجه قرار بگیرد نشان می‌دهد که نسبت دارائی‌ها به سرمایه بیش از ۲۰ برابر و نسبت سپرده‌های اشخاص به سرمایه حدود ۱۵ برابر است در واقع تعدیل در نسبت‌های مالی صندوق تعاون هنگامی

میسر خواهد بود که صندوق بتواند به ساختاری مشابه ساختار بانک دست یابد. در حال حاضر اگر چه شتاب و حرکت فعالیت صندوق سریع است و مناسب بنظر می‌رسد ولی در مقایسه با ظرفیت‌های مورد نظر چندان راضی کننده نیست لذا باید تلاش شود همه ملاحظات و لوازم

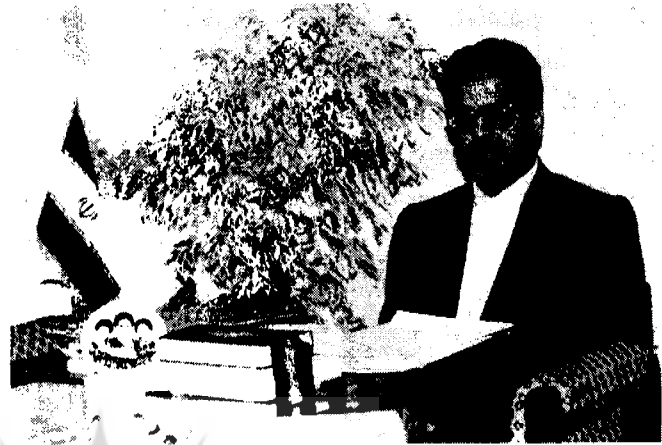
تعاونی‌ها با صندوق تعاون همکاری دارند، بنظر می‌رسد می‌توان با افزایش این همکاری و ایجاد ارتباط بین تعاونی‌های موجود در بخش با صندوق میزان جذب و تجهیز منابع و جذب نقدینگی از بخش تعاون را افزایش داد و با اعطای تسهیلات کمک موثری به رفع نیازهای پولی و

حساب‌های کوتاه مدت و بلند مدت افتتاح کنند.

صندوق تعاون همانند بانکها بین دارندگان حسابهای پس انداز قرض‌الحسنه همه ساله قرعه کشی و به قید قرعه جوایزی به دارندگان حساب قرض‌الحسنه اعطا می‌کند. همینطور برای دارندگان حسابهای کوتاه مدت بطور علی‌الحساب ۸ درصد و برای دارندگان حسابهای بلندمدت ۱۸/۵ درصد سود منظور می‌نماید. ولی در حال حاضر فقط اعطای تسهیلات به شرکتهای تعاونی و اتحادیه‌های تعاونی دارنده حساب صورت می‌گیرد، موضوع پرداخت تسهیلات به اعضای تعاونی که در راستای اهداف تعاونی فعالیت داشته باشند موضوع در دست بررسی است که پس از اتخاذ تصمیم نتیجه آن اعلام خواهد شد.

سوال: آقای رباطی گروهی از تعاون‌ها اظهار می‌دارند نرخ تسهیلات صندوق در قیاس با بانکهای کشور بالا است آیا چنین تفاوتی وجود دارد سیاست صندوق برای برطرف کردن این مسئله چیست؟

پاسخ: صندوق تعاون تسهیلات را به دو شکل کوتاه مدت و حداکثر میان مدت پرداخت می‌کند. این تسهیلات عمدتاً برای افزایش سرمایه در گردش تعاونی‌ها و اتحادیه‌ها و یا برای تکمیل طرحهای در دست اجرا است نرخ سود این تسهیلات بر اساس اساسنامه صندوق منطبق بر قوانین پولی و بانکی کشور محاسبه و اخذ می‌شود. لذا نرخ سود تسهیلات اعطایی بالاتر از نرخ سود تسهیلات بانکی نیست بلکه برابر با نرخ سود بانکی است و نرخهای مصوب شورای پول و اعتبارات رعایت می‌شود. اما برای مساعدت بیشتر پیش بینی شده است آندسته از شرکتهای تعاونی و اتحادیه‌ها که گردش پولی و سپرده‌های مناسبی در شعب صندوق دارند از ۲۰ درصد تخفیف نسبت به نرخ سود اعطایی برخوردار شوند.

○ مجموعاً میزان تسهیلات اعطایی در بخش‌های مختلف اقتصادی نسبت به ده ماهه سال ۷۵ که سقف تسهیلات بالغ بر ۸۲ میلیارد ریال بوده از رشدی به میزان ۶۵ درصد برخوردار بوده است.

○ موضوع پرداخت تسهیلات به اعضای تعاونی که در راستای اهداف تعاونی فعالیت داشته باشند موضوع در دست بررسی است که پس از اتخاذ تصمیم نتیجه آن اعلام خواهد شد.

اعتباری بخش نمود و در نتیجه آن نظام گردش پولی را به شکل مطلوب نزدیک کرد.

سوال: به منظور جذب اندوخته‌ها و هدایت سرمایه‌ها و ایجاد انگیزه برای دارندگان حساب‌های پس انداز و بطور کلی تقویت توان مالی صندوق چه تمهیداتی به عمل آمده است؟

پاسخ: با استفاده از قانون پولی بانکی کشور در حال حاضر شرکتهای تعاونی، اتحادیه‌ها، اعضای شرکتهای تعاونی قرض‌الحسنه، پس انداز قرض‌الحسنه،

مورد نیاز فراهم بشود تا نقش بیشتری را در گردش را نقدینگی موجود در بخش تعاون ایفا کند.

هم اکنون ظرفیت خالی فراوانی وجود دارد که اگر ما بتوانیم ارتباطی که اشاره شد بین صندوق و تعاونی‌ها به وجود بیاوریم و همکاری فی مابین شرکتها و اتحادیه‌ها و صندوق تعاون را توسعه و گسترش دهیم شاهد نقش موثرتر صندوق در گردش نقدینگی بخش خواهیم بود. اکنون از حدود ۴۰ هزار تعاونی که ثبت شده‌اند شاید رقمی در حدود ۲۵ درصد

با وجودی که تعاون و فعالیتهای تعاونی گونه سابقه‌ای به قدمت اجتماعات بشری دارد، اما باید اذعان نمود در هیچ برهه‌ای انسانها تا این حد با سازمانهای تعاونی متعدد، گسترده و پیچیده سرو کار نداشته‌اند.

در سده اخیر رشد و گسترش سازمانهای تعاونی تبدیل به یک رخداد جهانی شده است. اینک در غالب کشورهای جهان، تعاونیها به عنوان یکی از ارکان اقتصاد جوامع محسوب می‌گردند. در کشور ما نیز به ویژه بعد از تشکیل وزارت تعاون، توسعه این نهادهای مردمی رو به گسترش بیشتری گذاشته است. اکنون مردم کشورمان ارتباط روزافزونی با انواع شرکتهای تعاونی دارند. زیرا تعاونیها به منزله یکی از منابع مرتفع کننده نیازهای روزمره عامه مردم جای واقعی خود را به خوبی باز کرده‌اند. خاصه آن که برخوردار شدن اقشار روستایی، کارگران، کارمندان، جمعیت مهاجر و حاشیه نشین شهرهای بزرگ و سایر گروههای آسیب پذیر جامعه از نعمت تعاون که یک اصل پذیرفته شده در فرآیند توسعه اقتصادی کشور است این مهم را به خوبی تبیین می‌کند.

متأسفانه با وجودی که بخش تعاون بر پایه نصوص قانون اساسی یکی از سه بخش اقتصاد کشور را به خود اختصاص داده است و با آن که مسئولان و دست اندرکاران این بخش (به ویژه وزارت تعاون) فعالیتهای فراوانی را به اجرا گذاشته‌اند، عملاً هنوز هم امر حیاتی آن است که هم از طریق افزایش و بهبود کمی و کیفی تولیدات و خدمات تعاونیهای موجود و هم از راه گسترش شبکه تعاونیهای کشور، می‌بایست دست یابی به ارمغانهای نهضت تعاون را برای عامه مردم میسرتر ساخت. به دیگر سخن علاوه بر توسعه و بهبود بخشی فعالیت تعاونیهای موجود، بخش تعاون وظیفه مند است گروههای جمعیتی بیشتری را تحت پوشش خدمات تعاونیها قرار دهد و این خدمات را برای خانواده‌های ایران تا اقصی نقاط کشور گسترش دهد.

امر بدیهی آن است که بنا به اقتضای شرایط و ماهیت ذاتی تعاون، گسترش و توسعه شبکه تعاونیها تنها از طریق حضور گسترده مردم و مشارکت فعالانه آنها در فرآیند توسعه این شبکه امکان پذیر است. به همین دلیل، احتمال دارد عدم تحقق مناسب توسعه تعاون در کشورمان به دلیل عدم موفقیت این بخش در زمینه ترویج و گسترش مشارکت مردمی نهفته باشد.

زیرا تجارب مختلف حاکی از آن است که تقویت و توسعه تعاون همانند سایر مباحث و مسائل مهم اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی در یک جامعه امکان پذیر نیست مگر با مشارکت عامه مردم و آگاهی آنان از این مسأله که در شرایط اقتصادی ویژه‌ای که در آن به سر می‌برند، وظیفه دارند و به سود آنان است که در توسعه و گسترش شبکه‌های تعاون کشور کوشا باشند.

ترویج تعاون

ارکان

مشارکت

مردمی

از: مهندس محمدرضا عباسی

در وضعیت کنونی ترویج مشارکت عمومی می‌بایست بر بنیان فلسفه تعاون یعنی ضرورت گسترش تعاونیها برای تأمین رفاه و عدالت اجتماعی تأکید کند. جهت تحقق این امر نیز باید روحیه مشارکت جویانه مردم را برای گسترش و توسعه افقی تعاونیها برانگیخت.

□ مفهوم مشارکت مردمی

یک مسأله روشن و مبرهن در جامعه امروزین ما، آن است که به موازات رشد فزاینده جمعیت کشور، تقویت و رشد بخشهای اقتصادی و از جمله رشد بخش تعاون اجتنابناپذیر است. بدیهی است

امر گذرگاهی است که عمده کشورهای توسعه یافته از آن عبور کرده‌اند. در تأیید مطلب فوق‌الاشاره، گفتنی است که امروزه این یک اصل پذیرفته شده است که کشورهای در حال توسعه برای نیل به توسعه ملی، بیش از هر چیز نیاز به

رشد کمی اساساً نیازمند امکانات، تجهیزات، منابع، دانش و سرمایه کافی است. اما از آنجا که امکانات و منابع دولتی در هر صورت دچار محدودیتهای متفاوتی است؛ بنابراین می‌بایست برای تحقق رشد و توسعه از مشارکت مردم سود جست. این

مشارکت فعال و مؤثر مردم دارند. تجارب متعددی نشان می‌دهند که فقدان روحیه مشارکت در شهروندان یک جامعه، فعالیت‌های اقتصادی - اجتماعی آن کشور را با مخاطرات گوناگونی مواجه خواهد ساخت و حتی ممکن است حرکات و برنامه‌های بخش‌های مختلف اقتصادی را به ورطه تضاد و مقابله ستیزجویانه با یکدیگر سوق دهد. این در حالی است که در هر قدر میزان مشارکت عامه مردم در فرآیند رشد و توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی افزونتر گردد، مؤلفه‌های توسعه در یک راستای واحد حرکت خواهند کرد و این همسویی، موجب بالندگی، تسهیل و تسریع رشد و توسعه خواهد شد.

اساسی‌ترین نکته‌ای که در مفهوم و جوهره مشارکت مردمی نهفته است؛ همکاری داوطلبانه علاقمندان و همه جانبه مردم در نهضت تعاونی است. براساس این دیدگاه تشویق مؤسسات و سازمان‌های جامعه برای ایجاد و راه اندازی شرکت تعاونی و یا طلب کمک و همکاری مقطعی از مردم و سازمان‌ها برای گسترش تعاونی‌ها نیز بسنده کردن به تشویق و ترغیب مردم برای پیوستن به نهضت تعاونی (بدون آن که زیر ساخت مناسب آن تأمین و تدوین گردد) و... هرگونه فعالیت دیگری از این قماش، هرگز در مفهوم مشارکت جایی ندارند. مشارکت مردمی هنگامی مفهوم اصیل و مردمی خود را باز می‌یابد که نظام آموزش و ترویج تعاون در دو جنبه درون بخشی و برون بخشی برنامه‌ریزی‌های کارآمد و اثر بخشی را مهیا ساخته و به اجرا گذارند. برنامه‌ها و فعالیت‌های درون بخشی توسط آموزشگران و مروجین تعاون می‌بایست به سویی باشد تا عامه اعضاء و تعاونگران را آماده سازد، که از روی آگاهی و علم امتیازات مثبت و منفی تعاونی‌ها را ارزیابی کنند و از روی اراده، تصمیم بگیرند که با علاقمندی و

مشارکت مردمی را به کار گرفته‌اند. زیرا مفهوم اصیل مشارکت مردمی در بخش تعاون در این مسأله عمده مستتر است که مردم بین حوائج خود و نهضت تعاونی تفاوتی قابل نیستند و مغایرتی احساس نمی‌کنند.

از سوی دیگر، برنامه‌ها و فعالیت‌های برون بخشی آموزش و ترویج تعاون حائز اهمیت فراوان است. در وضعیت کنونی ترویج مشارکت عمومی می‌بایست بر بنیان فلسفه تعاون یعنی ضرورت گسترش تعاونی‌ها برای تأمین رفاه و عدالت اجتماعی تأکید کند. جهت تحقق این امر نیز باید روحیه مشارکت جویانه مردم را برای گسترش و توسعه افقی تعاونی‌ها برانگیخت. یکی از اصول موفقیت برای این کار، استفاده معقولانه از پدیده ارتباط با مردم از سوی سیاست‌گذاران، برنامه‌ریزان

رضایتمندی جریان نهضت تعاون را غنا بخشند و نیز تصمیم راسخ بگیرند برای توسعه شرکت تعاونی خود دست به فعالیت جدی بزنند. تضمین این مشارکت صرفاً در گرو آن است که فرد مشارکت جوینده در غالب (و حتی تمامی) تصمیم‌گیری‌ها و فعالیت‌های تعاونی، خود را شریک و دخیل احساس کند. در صورت وجود چنین بستری وی همواره فعالانه و علاقمندانه در نهضت تعاونی تشریک مساعی می‌نماید و از آن حمایت به عمل می‌آورد. بنابراین یک شرط اساسی برای توسعه و ترویج مشارکت مردمی، بیدار نمودن حس مسئولیت و درگیر نمودن این حس در امور تصمیم‌سازی و مدیریت تعاونی‌ها است. در این جنبه آنان نه تنها در توسعه و گسترش تعاونی‌ها مشارکت خواهند جست، بلکه معنای اصیل مفهوم

از راه فعالیت در تعاونی می‌توان موقعیت برتر و مقام والاتری در اجتماع پیدا کرد. بدین معنی که با فعالیت مداوم و پی‌گیر و پیش‌بردن هدفهای تعاونی کمال مطلوب و سعادت در زندگانی اجتماعی حاصل می‌شود و این مفاهیم هنگامی مصادیق حقیقی خود را باز می‌یابد که همکاریهای اجتماعی از راه توسعه و تحکیم تعاون عمومی تحقق پذیرد.

و دست اندرکاران آموزش و ترویج تعاون است. این تعاونگران برای موفقیت در جلب مشارکت مردم نیاز به داشتن ارتباطات آموزشی، فرهنگی و منطقی با مردم هستند. ارتباط با مردم هم در جنبهٔ درون بخشی و هم در ابعاد بیرون بخشی بسیار اساسی و مهم است. ارتباط درون بخشی در بهبود وضعیت تعاونیهای موجود مؤثر واقع می‌شود و ارتباط بیرون بخشی برای تقویت روحیه مشارکت مردمی در جهت توسعه کمی تعاونیها مؤثر و ضروری است. بنابراین برای پویا نمودن و به فعل در آوردن پتانسیل توده‌های جامعه در جهت توسعه تعاون، تعاونگران سهم اساسی به عهده دارند. نیروی انسانی شاغل در بخش آموزش و ترویج تعاون، چه آنهایی که با عنوان کارکنان آموزشی (آموزشگران و مروجین) به کار مشغول هستند و چه آنهایی که نقش مدیریتی و رهبری فعالیت‌های مزبور را به عهده دارند، باید از جمله کارآمدترین افراد باشند. زیرا اگر این نیروها نقش آموزشی و ترویجی خود را به خوبی ایفاء کنند، خود به خود، عامل ترویج فرهنگ تعاون در بین مردم بوده و این امر به جلب مشارکت مردمی برای احیاء تعاونیها و توسعه بخش تعاون کمکهای اساسی خواهد کرد.

□ راه کارهای مؤثر

فلسفه نهضت تعاون مبین این موضوع است که آغاز، تداوم و گسترش تشکلهای تعاونی بر فعالیت‌های آموزشی، ترویجی و فرهنگی استوار است. زیرا در اثر اجرای این راه کارها از سوی سازمانهای مسئول، نگرش، بینش و باورهای مردم به سود نهضت تعاونی تغییر یافته و اصلاح

می‌شود. براساس این اصل تعاون در مفهوم اساسی خود، رویکرد ارتباط با مردم از طریق به اشتراک گذاشتن اندیشه و تمایلات و هنجارها و نیز منابع مادی و امکانات را در بردارد.

بدون شک هر فرد صرفاً هنگامی با افکار دیگران ارتباط برقرار می‌کند و اندیشه و امکانات خود را با گروه و تشکلهای مردمی همسو می‌سازد که به این امر احساس نیاز کند. بر همین اساس آموزش و ترویج فرهنگ تعاون و مشارکت فرآیندی است که این احساس نیاز را در مردم بیدار و روشن می‌سازد. مسلماً مردم پس از احساس نیاز (محسوس شدن نیاز به مشارکت) به سوی نهضت تعاونی گرایش پیدا می‌کنند و به آن می‌پیوندند. این امر دلالت بر آن دارد که تعاون بر گسترش و شعله ور ساختن مشارکت مردمی تأکید فراوان دارد و راه کار اساسی آن فعالیت‌های آموزشی - ترویجی است. یعنی برای ترویج و تقویت مشارکت مردم در فرآیند توسعه تعاونیها باید صرفاً از راهبردهای مردم برای مشارکت بهره گرفته شود. این در حالی است که مطالعات متعددی نشان می‌دهد که بین آموزش و مشارکت مردمی در هر فعالیت اجتماعی ارتباط معنی دار و مثبتی وجود دارد. هرچه فرد در یک زمینه خاص، آموزش دیده‌تر باشد، نگرش و گرایش او برای مشارکت در فعالیت‌های مورد نظر تقویت یافته‌تر و با انگیزه‌تر خواهد بود.

به طور کلی، در فرآیند ترویج و گسترش مشارکت مردمی در بخش تعاون باید سه رویکرد مهم زیر مورد نظر قرار گیرند:

الف: شناخت: باید آموزشگران و مروجین تعاون مشخص سازند مردم دربارهٔ تعاون و تعاونیها چه اطلاعاتی دارند و تصورات آنان از ماهیت و طرز عمل آنها چیست؟ (نیازسنجی)

ب: باورها: همچنین ضروری است آگاه شوند که مردم دربارهٔ تعاون و تعاونیها چه نگرش و باورهایی دارند.

ج: پیش‌بینی نقش: آنان باید بدانند مردم در عرصه تعاون و فعالیت‌های تعاونیها چه وظیفه و تعهدی برای خود قایل هستند. (حس تعهد، وفاداری و وظیفه‌مندی شهروندان)

نظام ترویج و مشارکت مردمی بخش تعاون باید براساس پژوهشهایی که انجام خواهد داد، سه مسأله فوق را دقیقاً شناسایی کند و سپس برنامه‌های آموزشی - ترویجی خود را براساس آنها، تدوین و سپس به اجرا در آورد. بدون شک همان طور که آموزش از دوران کودکی آغاز می‌شود و تا پایان مراحل بزرگسالی نیر به طور مداوم ادامه می‌یابد، آموزش و ترویج تعاون نیز باید برای تمامی گروههای سنی و عامهٔ مردم (زن و مرد، شهری و روستایی) ساری و جاری گردد. اینک با عنایت به مطالب بیان شده، به

برخی از مهمترین ارکان لازم‌الاجرای مشارکت مردمی به منظور ترویج و توسعه شبکه تعاونی کشور به اختصار اشاره می‌شود:

□ تقویت توانائیهای علمی - آموزشی برنامه ریزان، مسئولین و کارکنان اجرایی بخش تعاون (وزارت تعاون و سایر مؤسسات و سازمانهای مسئول) که به نوعی در آموزش و ترویج فرهنگ تعاون

مسئولیت دارند. بدیهی است هرچه کارکنان آموزش و ترویج تعاون کارآمدتر باشند، برنامه‌های آموزشی - ترویجی مشارکت مردمی در امر تعاون موفق‌تر خواهد بود.

□ استفاده همه جانبه از شخصیتها و مؤسسات آموزشی و علمی کشور برای یافتن اصول علمی، اطلاعات و راه کارهای آموزشی و ترویجی نوین، کاربردی، کارآمد و مؤثر در امر توسعه تعاون و مشارکت مردمی.

□ سنجش افکار و تلقی جمعیت کشور از مشارکت در نهضت تعاون: نتایج این سنجش به عنوان داده‌های برنامه ریزی برای ترویج فرهنگ مشارکت مورد استفاده قرار خواهد گرفت.

□ تسهیل شرایط لازم برای پیوستن مردم به نهضت تعاون: هر قدر شرایط و ضوابط اقتصادی - اجتماعی برای پیوستن مردم به تعاونها آسانتر باشد، آنان زودتر و با انگیزه بیشتری جذب تعاونها خواهند شد. بدیهی است این شرایط هم شامل کسانی

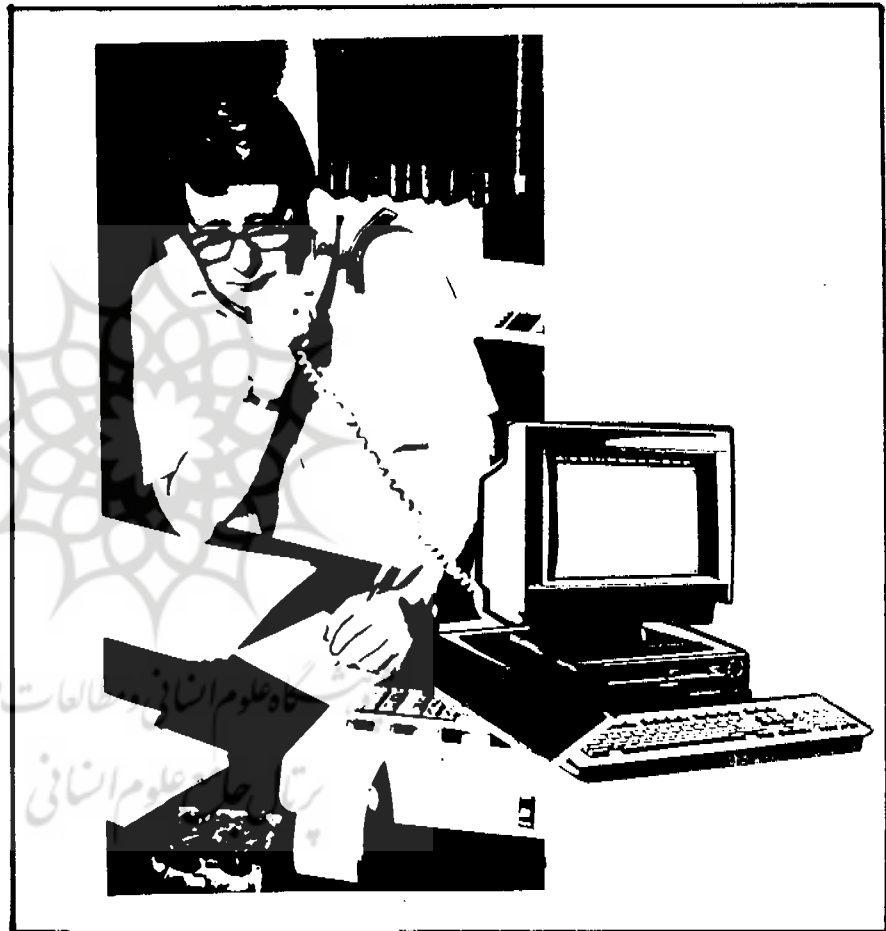
می‌گردد که هنوز به نهضت تعاون ملحق نشده‌اند و صرفاً علاقمند به قبول عضویت در تعاونها هستند. و هم شامل افرادی می‌گردد که در نظر دارند اقدام به تاسیس شرکتهای تعاونیهای جدید نمایند.

□ حمایت جدی و به دور از بوروکراسی اداری و شعارگونه از تعاونیهای فعال و موجود در جامعه: این امر موجب می‌شود تعاونگران با دلگرمی بیشتری به همکاری خود با تعاونها ادامه دهند و از جدایی آنان از نهضت تعاون پیشگیری خواهد شد.

□ تدوین سیاستها و راهبردهای مناسب به منظور ایجاد روحیه رقابت سازنده و مفید بین شرکتهای تعاونی. (در صورت احساس رقابت، کارکنان و اعضای تعاونها برای موفقیت اقتصادی خود تلاش و مشارکت جدی به عمل خواهند آورد)، در نتیجه تعاونها در عرصه اقتصاد کشور موفقتر عمل خواهند کرد که این امر به ترویج و گسترش فرهنگ مشارکت مردمی به سوی تعاونها کمک شایانی خواهد کرد.

□ تدوین و اجرای برنامه‌های عملی مناسب به منظور خلق وضعیتی که تعاونها به ارباب رجوع خود خدمات مطلوب و قابل رقابت با سایر بخشهای اقتصادی کشور را ارائه کنند. بدیهی است اگر مردم از ابعاد گوناگون کمی و کیفی تشخیص دهند، تعاونها مناسبترین کالا و خدمات را به آنان ارائه می‌کنند، نه تنها بخش تعاون از سایر بخشهای اقتصاد کشور پیشی می‌گیرد، بلکه این امر خود بهترین ترویج و تبلیغ برای نهضت تعاون و در نتیجه گسترش مشارکت مردمی خواهد بود.

□ ارزیابی و نظارت مستقیم وزارت تعاون و سایر سازمانهای مسئول از عملکرد تعاونها: با استفاده از بازخوردهای بدست آمده از ارزیابی و نظارت مسئولین، از انحراف تعاونها و تخطی آنها از اصول و فلسفه تعاون پیشگیری به عمل می‌آید. این امر موجب می‌گردد از بدبینی مردم نسبت

برنامه‌ها و فعالیتهای درون بخشی توسط آموزشگران و مروجین تعاون می‌بایست به سویی باشد تا عامه اعضا و تعاونگران را آماده سازد. که از روی آگاهی و علم امتیازات مثبت و منفی تعاونیها را ارزیابی کنند و از روی اراده تصمیم بگیرند که با علاقمندی و رضایتمندی جریان نهضت تعاون را غنا بخشند و نیز تصمیم راسخ بگیرند برای توسعه شرکت تعاونی خود دست به فعالیت جدی بزنند.

اشتغال در شهر و روستا

بمنظور استفاده بهینه از منابع اقتصادی و پیشبرد اهداف توسعه کشور مشارکت آحاد نیروهای فعال جامعه در عرضه فعالیت امری اجتناب‌ناپذیر است. یکی از مهمترین ویژگیهای جمعیتی در طی سالهای اخیر کثرت جمعیت و جوانی آن می‌باشد. بنابراین ضرورت دارد تا امکانات اشتغال برای نیروهای بیکار فراهم شود چرا که در غیر اینصورت با مشکل مهاجرت در شهرها روبرو می‌شویم که باعث بوجود آمدن معضلات بسیاری خواهد شد و چون برای نیروهای مهاجر امکانات کافی برای جذب در بخشهای مولد وجود ندارد مشکلات موجود در زمینه‌های بهداشتی، فرهنگی، آموزشی، مسکن و... را شدت می‌بخشند.

یکی از سیاستهای توسعه که در انتقال از جمعیت با رشد بالا به جمعیت با رشد پائین موثر است و در اقتصاد کشورهای در حال توسعه همیشه مورد توجه می‌باشد گسترش امکانات آموزش و افزایش امکانات اشتغال بخصوص برای قشر جوان می‌باشد با توجه به این امر مهم که میزان دستیابی یک جامعه به اهداف توسعه خود بستگی به فعالیت افراد جامعه در جهت بهره‌برداری از عوامل اصلی توسعه دارد مهمترین شاخص در تعیین میزان فعالیت و بهره‌برداری از عوامل توسعه یک جامعه شاخص «اشتغال و بهره‌وری» نیروی انسانی است که استفاده بهینه و منطقی از امکانات موجود را بطور کامل در بر می‌گیرد.

برای رسیدن به یک جامعه سالم که نقش جمعیت جوان در آن بسیار چشمگیر و مفید باشد، شناخت شرایط موجود اشتغال و بررسی توانایی‌های آنها در ایجاد فرصتهای شغلی جدید برای جوانان می‌باشد. در جهت تحقق این هدف بررسی فضای فرهنگی حاکم بر اشتغال یک امر

بررسی وضعیت اشتغال

جوانان در کشور

از: شیرین شفیعی

مهم جلوه می‌کند که مشخص گردد تاچه اندازه فضای فرهنگی حاکم بر اشتغال آماده پذیرش اشتغال جوانان می‌باشد.

برای اشتغال در روستاهایی که امکانات مناسب و کافی برای استفاده از نیروی کار خویش ندارند، اما می‌توانند در امر مسئولیتهای اجتماعی و فرهنگی و هنری... کمکهای مفید و شایسته‌ای معمول دارند، ایجاد شغل و وسایل کار مناسب نقش موثری را در ایفای همکاری و مشارکت گروهی و به عبارتی «تعاون و تعاونگری» خواهد داشت. چرا که بعثت کمبود امکانات کار که بیشتر در مناطق روستایی کشاورزی و باغبانی و... غیره را به عنوان مهمترین کار و حرفه می‌دانند، باعث شده مهاجرت به شهرها افزایش پیدا کند و در نتیجه با ایجاد شغل‌های کاذب اغلب جوانان روستائی که دارای استعدادها و توانائی‌های فکری و ذهنی بسیار بالایی می‌باشند، بسوی شهرها سرازیر می‌شوند و در شهرها نیز فقدان کار و رونق فراوان بیکاری باعث افزایش گروه بیکاران شهری می‌شود. برای رفع این مشکل شرکتهای تعاونی می‌توانند در بهبود وضع کلی زندگی در روستاها و مشغول ساختن آنها از طریق ایجاد سالنهای بزرگ بصورت کارگاه با ایجاد مراکز تولید صنایع دستی و تولیدات مخصوص هر روستا، ایجاد مراکز فروش و عرضه تولیدات در شهرهای بزرگ در سایه تعاون و مشارکت و همکاریهای گسروهی، کمکهای مناسب و مفیدی برای اشتغال نیروهای جوان زن و مرد در روستا فراهم آورند.

کاربرد تعاون به عنوان روش ایجاد شغل برای افراد جویای کار مستلزم فهم اصولی موضوعات زیر است:

- ۱- ایجاد تغییرات فنی و سازمانی
- ۲- تغییرات فنی و سازمانی بیکدیگر وابسته و اثرات متقابل به هم دارند
- ۳- در سازمان اقتصاد روستائی فعلی

سوداگر انحصارچی نه تنها استثمارگر است بلکه در اثر سیاست توسعه روستاها عملاً از میدان خارج شده و بدر نمی‌خورد ۴- چنانچه بسیاری از شرایط اولیه در نظر گرفته شود، بنگاههای تعاونی در زمینه اعتبار، بازاریابی، تولید و مصرف و خدمات، روشهای آرمائی تغییرات سازمانی هستند.

۵- این وظیفه دولتها است که زیربنای اقتصاد روستائی را مطالعه کرده وسعت معیارهای مورد نیاز را سبک- سنگین کنند و از طرحهای تعاونی حمایت نمایند تا اینکه بتوانند نقش اصلی را در بالا بردن درآمد روستائی از طریق افزایش محصول داشته باشند.

جدول و نمودارها بر حسب سن - وضع سواد - اشتغال

جدول شماره (۱)

جمعیت بر حسب سن و جنس

جنس	سن
مرد و زن	۱۵-۱۹
	۲۰-۲۴
	۲۵-۲۹
	جمع

جدول شماره (۲)

جمعیت بیکار بر حسب سن و سطح سواد

سطح سواد	سن
سواد	۱۵-۱۹
بی‌سواد	۲۰-۲۴
	۲۵-۲۹
	جمع

از کل جمعیت جوان با سنین ۲۹ - ۱۵ ساله تعداد ۸۶۷۹۲۶ نفر با سواد محسوب

می‌شوند که در مقایسه با اعضای تعاونیهای خدماتی که بطور نسبی بین سنین ۱۹ تا ۳۰ ساله را در بر می‌گیرد بطور جدول بالا نشان می‌دهد تعداد بیکاران جوان با تحصیلات عالی در کل کشور ۳۹۹۱۰ نفر می‌باشند. با توجه به اینکه تعداد ۳۴۲۶ نفر تحصیل کرده در بخش تعاونیهای خدماتی مشغول فعالیت می‌باشند می‌توان چنین استنباط کرد از کل بیکاران با تحصیلات عالی بین سنین ۲۹ - ۱۵ به طور متوسط ۲۰۰۰ نفر می‌تواند هر ساله جذب این بخش شوند.

جدول شماره (۳)

جمعیت بیکاران با تحصیلات عالی

میزان تحصیلات	سن
دوره‌های عالی	۱۵-۱۹
	۲۰-۲۴
	۲۵-۲۹
	جمع

نحوه جذب نیروهای متخصص جوان در تعاونیها

یکی از پدیده‌هایی که جامعه بشری از ابتداء پیدایش با آن روبرو بوده تشکیل کانونهای اجتماعی و دسته‌جمعی است. با تشکیل اولین کانون اجتماعی (خانواده به تعبیر امروز یا زندگی مشترک اولیه) در مقاطع مختلف زمانی، پیچیدگی مشکلات و مسائل، اداره افراد تابعی از فرهنگ، ابزار تولید یا تکنولوژی موجود زمان خود بوده است.

بعد از انقلاب اسلامی بخش تعاون به عنوان یکی از بخشهای اقتصادی در نظام اقتصاد کشور جایگاه ویژه‌ای یافت و راه حل‌های مناسب جهت اشتغال و جذب جوانان در تعاونی‌ها ارائه بررسی و مورد تحقیق قرار گرفت همچنین بمنظور تحقق

شاغلان ۱۰ ساله و بیشتر بر حسب جنس - بخشهای فعالیت و وضع شغلی

سن	بخش فعالیت			جمع
	دولتی	خصوصی	تعاونی	
۱۰ سال به بالا	۴۲۵۷۹۶۷	۹۷۹۴۱۶۸	۵۶۷۱۵	۴۵۷۱۵۷۲
				مردوزن

که زیر مجموعه‌ای از تعاونیهای خدمات کشاورزی می‌باشد. این بخش با تعداد ۴۷ تعاونی و ۱۰۴۸۷ نفر عضو در سال ۱۳۷۵ به میزان ۶۷۳ نفر اشتغال ایجاد کرده است.

گسترش مطالعات کشاورزی و ایجاد آزمایشگاههای مربوط به زمین و محصولات

جوانان متخصصی که از دانشکدههای کشاورزی و علوم آزمایشگاهی فارغ التحصیل می‌شوند می‌توانند در این بخش مشغول به کار شوند زیرا بعضی از منابع درآمد سرشار کشورها استفاده از ژنها برای تولید محصول زیاد و یا به عبارتی استفاده از گیاهان پر محصول می‌باشد.

بخش آبرسانی و یا به عبارتی آبیاری مدرنیزه

کشورهایی چون ایران به دلیل کمبود آب و بهره نازلی که از نزولات آسمانی دارند چاره‌ای ندارند که از حداقل آب موجود حداکثر بهره را ببرند از اینروست که مسئولان امور توجه خاصی به این بخش نموده‌اند و تسهیلات لازم را در این بخش برای افراد متخصص فراهم نموده‌اند و در بخش تعاون نیز با ایجاد تعاونیها در جهت متشکل نمودن افراد متخصص برای آبیاری زمینها به صورت قطره‌ای و بارانی می‌توان نقش مفید و ارزنده‌ای در زمینه‌های آبیاری مدرنیزه برداشت و فعالیت کشاورزان را در این بخشها گسترش داد.

بخش تسطیح زمینها و آماده‌سازی نهرها

در این زمینه با بکارگیری لودر و تراکتور و تسطیح کردن زمینها می‌توان موجبات بهره‌گیری بهتر از آب و تولید محصول بیشتر را فراهم نمود.

بخش باغات

در بخش باغات و باغداری می‌توان به

آموزش برای توجیه تعاون، بخش تعاونی و ایجاد تعاونیها در زمینه‌های مختلف می‌تواند عنصر مهمی برای حل مسئله کم کاری و بیکاری در جامعه اسلامی باشد، جامعه‌ای که در آن جوان با تشکیل تعاونیها در زمینه‌های مورد علاقه مشغول به کار شوند تا هم از بعد معنوی و هم جهت رفع نیازهای مادی توأم برخوردار شوند.

ب: زمینه‌یابی در خصوص تشکیل تعاونیهای مختلف خدماتی

تلاش بر این است که در بخش تعاون در زمینه‌های خدماتی راهبردهای مناسب را به افراد متخصص و کسانی که بهترین سالهای عمر خود را صرف علم آموزی نموده‌اند و یا کسانی که در طول تحصیلات تلاش فراوان کردند تا از حاصل عمر دیگران که در قالب کتابها و ... بجای مانده است بهره لازم را ببرند و با فراگیری آن خود و جوامع خود را سعادتمند کنند ارائه و به مرحله اجرا برسانیم.

۱- تعاونیهای خدمات کشاورزی

از آنجایی که کشور ما جزو نادر کشورهای آبی است که دارای چهار فصل می‌باشد و در هر نقطه آن محصول خاصی بدست می‌آید تنوع محصولات کشاورزی در کشور ما بسیار فراوان است لذا لازم است که توجه ویژه‌ای به این بخش داشته باشیم و تعاونیهای مربوط به این بخش را در چند گروه دسته بندی کنیم و افراد متخصص را در این زمینه بکار گیریم. در زمینه تعاونیهای مکانیزاسیون کشاورزی

رشد و توسعه تعاونیها و استفاده بهینه از ابتکارات و توانائیهای انسانی به امر آموزش و ارتقاء آگاهی‌های افراد توجه بیشتری معطوف گردید. همین امر انگیزه به کارگیری نیروهای متخصص و فعال جوان را در تعاونیها بوجود آورد و این انگیزه نمی‌تواند فارغ از شناخت انتظارات، توقعات، محدودیتها و نهایتاً اصول و مبانی اساس آن باشد.

بنابراین قدرت مدیریت، ارزیابی مدیران، جلب همکاری، کنترل و نظارت و از همه مهمتر تخصص و تجربه تابعی است از چگونگی بهره برداری مطلوب آنها از آنچه که می‌تواند باشد. با توجه به این که تعاون نیز یکی از بخشهای اقتصادی مهم جامعه اسلامی است رهنمودهای پیشنهادی جهت جذب نیروهای متخصص در بخش خدمات به شرح ذیل ارائه می‌گردد.

(الف: تقویت فضای فرهنگی حاکم بر اشتغال جوانان:

تجربیات مختلف در کشورهای کم توسعه یافته نشان داده است که در فرآیند توسعه آمادگی فضای فرهنگی نه تنها برای پذیرش تغییرات برونزا ضروری است بلکه خود مهمترین عامل برای زمینه سازی تغییرات درونزا در همه بخشهای اقتصادی و اجتماعی است. بنابراین در مجموع می‌توان گفت برای تقویت روحیه تعاون و همکاری در زمینه‌های مختلف اشتغال و فعالیتهای اقتصادی، اجتماعی و حتی فرهنگی، مساله آموزش همگانی امر بسیار مهم و قابل توجهی است چرا که

صورت‌های زیر فعالیت نمود:

(الف: زمینه مراقبت‌های لازم قبل از اینکه محصول بوجود آید از قبیل ایجاد تعاونیها که کار مطالعه بر روی درختان پر محصول و کم آفت را انجام داده و در زمان کاشت درخت سعی و تلاش نمایند از درختانی استفاده نمایند که دارای محصول بیشتر و شکل و قیافه‌ای بهتر و به عبارتی بازار پسندتر باشد.

(ب: ایجاد تعاونیها در زمینه جمع‌آوری محصولات و بسته‌بندی و عرضه محصولات به بازار فروش

۲ - تشکیل تعاونیهای مشاوره‌ای حقوقی

یکی از مشکلات اساسی که جوامع جهان سوم با آن روبرو می‌باشند عدم آگاهی آنها از قوانین و مقررات حاکم بر کشور خود می‌باشد لذا ضروریست که افراد جامعه را به این امر آگاه نموده تا از زیانهای فراوانی که از این رهگذار متوجه آنها می‌شود جلوگیری شود.

۳ - ایجاد مرکز تحقیقاتی و مطالعاتی بصورت تعاونیهای آموزشی:

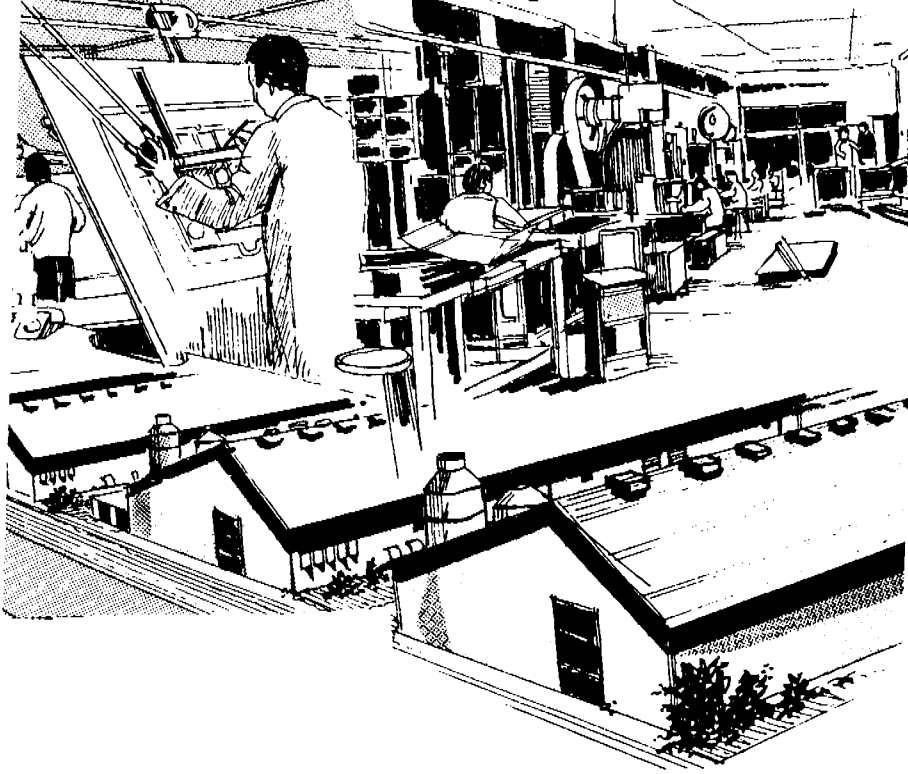
الف: گسترش تعاونیهای خدمات کامپیوتری

ب: گسترش تعاونیهای مدارس غیرانتفاعی

ج: گسترش تعاونیهای آموزش مکاتبه‌ای خدمات کامپیوتری: با توجه به اینکه اکثریت جوانان بخصوص در حال حاضر تمایل و علاقه زیادی به کامپیوتر دارند، تشکیل اینگونه تعاونیها باعث جذب بسیاری از جوانان خواهد شد.

مدارس غیرانتفاعی: جوانان بسیاری بخصوص زنان علاقه وافری به شغل معلمی و تدریس دارند و این شغل به عنوان یک وظیفه تربیتی و فرهنگی می‌تواند از طریق تشکیل تعاونیهای غیرانتفاعی نمود پیدا کند و جذابیت زیادی را در بردارد.

آموزش مکاتبه‌ای: از طریق چاپ و

تعاونی جدید تاسیس شده است که تعداد ۱۵۱۰ نفر عضو را جذب نموده است و این زمینه بسیار مناسبی برای جذب جوانان علاقمند بخصوص فارغ التحصیلان اینگونه رشته‌ها می‌باشد.

شناسایی آماری جوانان در بخش خدمات:

بخش تعاونی در نظام جمهوری اسلامی می‌تواند همواره یک میدان باز و وسیعی برای خودکفائی و بروز استعدادها باشد و بسیاری از اهداف و اندیشه‌ها و ایده‌آلها و آرمانهای اسلامی را شکل دهد. بهر حال وجود بخش تعاونی می‌تواند همواره یک میدان باز و وسیع برای کسانی باشد که می‌خواهند استعدادشان بروز کند، خودکفایی بوجود بیاورد، استقلال و آزادی باشد، ارزش انسانی تضعیف نشود زیرا در تعاون انگیزه، انگیزه سود نیست، انگیزه ارائه خدمت است.

بنابراین از این طریق می‌توان به منابع بلااستفاده جامعه جهت بخشید و چرخهای اقتصادی را با بکارگیری جدید منابع

تکثیر و فروش کتب و جزوات درسی به صورت مکاتبه‌ای می‌توان زمینه‌های جذب اشتغال جوانان رافزاهم آورد.

۴ - ایجاد مراکز درمانی در دهستانها

برای بهبود وضع تامین آب آشامیدنی و نظام سلامت و بهداشت عمومی دهکده‌ها و دهستانها شرکت‌های بهداشتی بشکل تعاونی مفید بودن خود را آشکار می‌سازد. شرکت‌هایی برای بهبود شرایط زندگی تحت عنوان شرکت‌های زندگی بهتر تشکیل شود و همچنین مراکز کمک‌های اولیه و درمانگاهها با کمک‌های فوری و سریع در حد صلاحیت سودمندی خود را در زمینه تعاون به اثبات برسانند.

۵ - ایجاد مراکز فرهنگی و هنری در زمینه‌های مختلف

با توجه به اینکه تعداد ۴۶۷ تعاونی تا سال ۱۳۷۵ در بخش فرهنگ و هنر تشکیل شده عده زیادی جذب اینگونه تعاونیها شده‌اند. چنانچه متوسط اعضا در هر تعاونی را ۱۰ نفر در نظر بگیریم ۴۶۷۰ نفر اشتغال ایجاد شده است با مقایسه سنوات گذشته اینگونه تعاونیها از رشد ۳۲٪ برخوردار بوده‌اند و در سال ۱۳۷۵، ۱۵۱

انسانی و امکانات مالی به شیوه تعاونی بکارگرفت. در این راستا باید از تمام ظرفیتهای موجود استفاده بهینه بعمل آورده و توسعه را همگام با عدالت اجتماعی گسترش داد. یکی از زمینههای اشتغال در بخش تعاون ایجاد شغل‌های مناسب از طریق شرکت‌های تعاونی خدماتی می‌باشد که این نوع شرکت‌های تعاونی شامل: فرهنگی و هنری - آموزشی، سیاحتی زیارتی و توریستی - جهانگردی - خدمات کشاورزی - بهداشتی، درمانی - ... می‌باشد. در سالهای بعد از پیروزی انقلاب اسلامی تفکر بازگشت به سنتها و روشهای بومی و کنارگذاشتن آنچه که غربی است زمینه مناسبی را برای فعالیت تعاونیها در زمینه‌های جدید فراهم آورده است سهم بخشهای مختلف اقتصاد تعاون از اشتغال بخش متناظر در کل کشور بیانگر آن است که سهم بخشهای تشکیل دهنده خدمات در اقتصاد تعاون حدود ۰/۷ درصد سهم کل اشتغال بخش خدمات در اقتصاد ملی است.

در حال حاضر شرکت‌های تعاونی در کلیه زمینه‌های اقتصادی فعالیت دارند بر اساس آخرین آمار موجود تعداد ۳۸۲۲۴ شرکت تعاونی در سرتاسر کشور وجود دارد که از این تعداد ۱۸۷۱ تعاونی در بخش خدمات با ۴۶۱۸۷ نفر عضو و سرمایه‌ای به میزان ۵۲۲۲۷۲۲۴ می‌باشد. با توجه به آمار بدست آمده میزان اشتغال ایجاد شده در این بخش ۵۵۰۵۲ نفر می‌باشد. در مقایسه با کل تعاونیهای تشکیل شده در بخش تعاون ۵٪ تعاونیها در زمینه خدماتی مشغول فعالیت می‌باشند.

در سال ۱۳۷۵ در بخش تعاونیهای خدماتی ۲۲۷ شرکت تعاونی تاسیس شده است با توجه به این تعداد تعاونی با ۲۰۷۹ عضو میزان اشتغال ایجاد شده در این بخش ۲۷۷۳ نفر می‌باشد. آمار و ارقام بدست آمده از سوی دفتر امور اقتصادی و برنامه‌ریزی متوسط اعتبارات بانکی تصویب شده تبصره ۳ به بخش مذکور را مبلغ ۹۲۰۲۱/۷ میلیون ریال اعلام کرده است. بنابراین میزان اعتبارات تخصیصی جهت ایجاد اشتغال برای هر شاغل بطور متوسط مبلغ ۲۳۱۸۴۸۹۰ ریال می‌باشد.

در حال حاضر بیش از ۵۵ درصد جمعیت کشور را نیروی ۲۰ ساله و کمتر تشکیل می‌دهد این ویژگی جمعیتی و حجم تقاضای زیاد زود هنگام، نیازمند تمهیدات ویژه‌ای در نظام توسعه‌ای کشور است از زمان تاسیس وزارت تعاون تاکنون بیش از ۳۷۰۰۰۰ فرصت شغلی جدید برای کارآفرینان و دارندگان مهارت و نیز نیروهای ساده کار با انجام اقدامات ذیل انجام شده است:

- ارائه آموزشهای مورد نیاز جهت اشتغال و فعالیت در تعاونیها

- ارائه مشاورت‌های مختلف در تهیه طرحهای موجه بِلحاظ فنی - اقتصادی - متناسب با استعدادها و تواناییهای جوانان متخصص

- ارائه تسهیلات مالی و اطلاع رسانی و اطلاعاتی و مشاورت‌های شغلی برای فراهم سازی فرصتهای شغلی

- کمک به تامین مواد اولیه - خرید ماشین آلات و فروش تولیدات - بازاریابی

تعاونیهای تشکیل شده بر اساس طرحهای مصوب

- حمایت از واحدهای اقتصادی کوچک

نقش تعاونیها و جوانان متخصص عضو تعاونی در بهبود کیفیت آموزش - بهداشت - گسترش مراکز فرهنگی و هنری و...

فعالیت‌های تعاونی و نقش آنان در زمینه‌های آموزش غیر قابل انکار می‌باشد چرا که فعالیت‌های تعاونی با انتقال ایدئولوژی نظم موجود را مشروعیت می‌بخشد و از رشد تضادهای طبقاتی و حل آنها به نفع طبقه محروم جلوگیری می‌کند و با گسترش دادن روابط میان انسانها در سطح مطلوب و عادلانه می‌توان شالوده هر گونه روابط تعاونی صحیح را پایه ریزی نماید. از آنجائی که فعالیت‌های تعاونی از بطن توده‌های مردم است احتیاج به مشارکت داوطلبانه دارد و اینجاست که نقش جوانان بخصوص جوانان متخصص در بهبود اوضاع اجتماعی - اقتصادی و علمی بخصوص فرهنگی و آموزشی مشخص می‌گردد.

بنابراین جوانان باید در تصمیم‌گیری، برنامه‌ریزی، اتخاذ خط مشی‌ها با دخالت آگاهانه و داوطلبانه نه تنها برای سرنوشت خویش بلکه برای جامعه توانمندیهای خود را بکار گیرند و با مدیریت صحیح در جهت رسیدن به توسعه هدایت شوند که برای این تحول و توسعه نیاز به نوسازی در جامعه است از راههای مهم ایجاد نوسازی در جامعه از بین بردن عدم همبستگی بین افراد جامعه است و اینکه نظم اجتماعی عام رابه شکلی که مفهوم تعاون حفظ شود پاسخگو باشد و همچنین نابرابریهای اجتماعی و چندگانگی‌های ساختاری را از جامعه اسلامی بزدايد همه این تحولات برای توسعه و نوسازی نیاز به مشارکت داوطلبانه و آگاهانه قشر جوان علمی

بررسی فعالیت‌های انجام شده در شکل تعاونی‌های خدماتی از آغاز

تا پایان سال ۱۳۷۵

جدول شماره (۱)

تعداد تعاونی	تعداد اعضاء	میزان سرمایه	کل اشتغال
۱۸۷۱	۴۶۱۸۷	۵۲۲۲۷۲۲۴	۵۵۰۵۲

وضعیت تحصیلی اعضاء تعاونیهای خدماتی بهره‌مند از اعتبارات تبصره ۳
در سال ۱۳۷۵ در کل کشور

وضعیت تحصیلی اعضاء	زیر دبلیم	درصد	دبلیم	درصد	فوق دبلیم	درصد	لیسانس و بالاتر	درصد
تعداد	۱۰۹۷۱	۲۲/۸	۲۱۶۴	۴/۵	۷۷	۰/۲	۱۱۸۵	۲/۵

جدول شماره (۳)

اعتبارات بانکی تخصیص یافته از محل تبصره ۳ برای راه اندازی تعاونیها
و ایجاد اشتغال در بخش خدمات در سال ۱۳۷۵

ارقام به میلیون ریال

تعداد تعاونی	تعداد اعضاء	تعداد شاغلین	اعتبار تصویری
۲۲۷	۲۰۷۹	۲۷۷۳	۹۲۰۲۱/۷

جدول شماره (۴)

تعداد اعضاء تعاونیهای خدماتی کل کشور به تفکیک جنس در سال ۱۳۷۵

کشور	تعداد کل اعضاء	تعداد اعضاء مرد	درصد	تعداد اعضاء زن	درصد
کشور	۳۸۰۷۱	۳۵۰۱۵	۹۲	۳۰۵۶	۸

۷- مشکلات ناشی از کار در مناطق محروم
بخطرات ضعف امکانات زیربنایی

راهبردهای اشتغال جوانان در بخش
تعاون

۱- توان ایجاد اشتغال در فعالیتهای اجرائی
بصورت تشکیل تعاونیهای خود اشتغالی
مولد برای کارآفرینان و دارندگان
مهارتهای مختلف

۲- امکان استفاده از منابع محدود و پراکنده
محلی کوچک بویژه در نقاط محروم

۳- کمک به توسعه اقتصاد محلی و
جلوگیری از مهاجرتهای بی رویه و
ناهنجاریهای اجتماعی ناشی از آن

۴- ایجاد اشتغال مناسب برای اقشار
تحصیل کرده، فارغ التحصیلان دانشگاهی

۵- افزایش توان و آگاهی عمومی افراد از
طریق آموزش و تشکیل تعاونیهای
آموزشگاهی

۶- امکان برقراری مدیریت مشارکتی
نیروهای جوان عضو تعاونی در جهت

ویرانی مراکز اقتصادی و مهاجرت سنگین
ساکنین مناطق جنگ زده به سایر نقاط
کشور گردید.

۲- کمبود فرصتهای شغلی به علت تقلیل
فعالیتهای اقتصادی به تناسب فراوانی
متقاضیان کار

۳- کم سواد و فقدان تخصص و تجربه
مانع از جذب جمع کثیری از افراد جویای
کار که عمدتاً دارای سواد پائین می باشند
می گردد.

۴- عدم آشنائی کافی اقشار مختلف جامعه
با فرهنگ، قانون و مقررات تعاونی و
فعالیتهای این بخش

۵- بالا رفتن سن بسیاری از متقاضیان
رشته های غیرفنی که سالهاست در نوبت
مراکز کاریابی قرار دارند و عدم بیکاری
این قبیل افراد در مراکز صنعتی و دولتی
بعلت وجود شرط سنی و روی آوردن آنان
به مشاغل کاذب

۶- محدود بودن سرمایه برای بکارگیری
نیروی انسانی متخصص و کارآمد

الخصوص جوانان متخصص
و تحصیل کرده دارد

افراد بدون آموزش قادر نخواهند بود
که به انضباط فکری صحیح و پیچیده تن در
دهند زیرا با رعایت این انضباط می توان به
ارزیابی و برآورد دقیق بهره امکانات
موجود، در زمینه های فنی و اقتصادی و
اجتماعی توفیق یافت و آن قسمت از آنها
راکه ارزنده تر هستند بیرون کشید و بطرز
موثری از آن برخوردار شد. در غالب
کشورهائی که دارای اقتصاد خانوادگی
هستند پس از طی مراحل اولیه تبدیل
محصولات کشاورزی بمواد قابل مصرف،
و گذراندن مراحل صنعتی، لزوم تجدید
سازمان و تحولات اجتماعی کاملاً همسوی
است.

مشکلات و نارسائیها، ارائه راه
حلهای پویا مربوط به اشتغال جوانان
مشکلات

۱- بروز جنگ تحمیلی و عواقب و آثار
ناشی از ۸ سال دفاع مقدس که موجب

یکی از ویژگیهای انسان امروز، دوگانگی است. دوگانگی به کیفیتی از آگاهی اشاره دارد که در آن تجربه‌ی روانی - ذهنی مبتنی بر قطبیت پدیده‌ها یعنی مثبت و منفی، زشت و زیبا، درد و لذت و یا سیاه و سفید صرف عمل می‌کند. این برخورد جزء نگر انسان به جهان است که سالیان دراز در خدمت تقویت نیروی "تمیز و تشخیص" و توسعه‌ی خودآگاهی قرار داشته است. بشر با تجربه کردن‌های پیاپی اجزای جهان، به تولید و تکثیر "اطلاعات" میپردازد. و از اینراه برای ذهن یا عقل انسانی خوراک تهیه میکند. "اطلاعات" تکاثف یا تجلی مادی - انرژیکی نیروی شعور در جهانهای پست است که در عبور از حوزه‌ی شعور انسانی (مجموع دل و ذهن) فرآیند پالایش و دگرگونی را از سر گذرانده و تبدیل به نیروی شعور برتر میشود. کل این فرآیند را "شناخت" می‌نامیم که شامل سه مرحله است:

۱- تولید اطلاعات

۲- دریافت و تبدیل اطلاعات به مفاهیم و ادراکات یا تولید اطلاعات پیچیده‌تر در حوزه‌ی ذهن.

۳- تخلیه اطلاعات یا فرآیند سوزاندن و دگرگونی اطلاعات به احساسی در حوزه‌ی دل. این سه مقوله را در این مقاله پی می‌گیریم:

چرا تعاونی؟

مجید آصفی

هرچند که تعاونی‌های تولیدی تاکنون نتایج درخشان و مثبتی داشته‌اند، لیکن نتایج حاصله از تعاونی‌های پژوهشی - فرهنگی - اجتماعی بسیار مثبت‌تر و درخشان‌تر خواهد بود. در اینگونه تعاونیها، چون بخش اصلی فعالیت روزانه افراد از کار بیرونی یا کار برای زنده ماندن و ارتزاق، به کار درونی و دماغی انتقال می‌یابد، لذا روابط افراد عمیقتر و آگاهانه‌تر خواهد بود. کنار هم زیستن انسانهای متفکر و محقق نه تنها به بهبود تراوشات و تولیدات ذهنی - روانی آنها کمک می‌کند، بلکه رشد و تکامل انسانهای متعالی و نیز جوامع همجوار آنها را هم سرعت می‌بخشد.

۱- تولید اطلاعات

هر ذره‌یی در جهان، اعم از جمادی و نباتی و حیوانی، انرژی حرارتی را دریافت و یک بسته انرژی نوری تولید می‌کند که "فوتون" نامیده میشود. یک بسته‌ی فوتون در حقیقت حامل اطلاعاتی درباره‌ی وضعیت آن ذره است که کوچکترین واحد آنرا اینفورمیتون (Informiton) می‌نامیم. اگر کمی انسانی به این فرآیند نگاه کنیم،

را تولید میکند که بعنوان مواد خام در فرآیند شناخت ذهنی مورد استفاده قرار می‌گیرند. این اولین مرحله‌ی تکامل آگاهی در انسان است که با ظهور آدم به اوج تکامل خود میرسد. و نیروی شعور از دل آن زاده میشود.

۲- دریافت و تبدیل اطلاعات به مفاهیم و ادراکات، یا اطلاعات پیچیده‌تر در حوزه‌ی ذهن

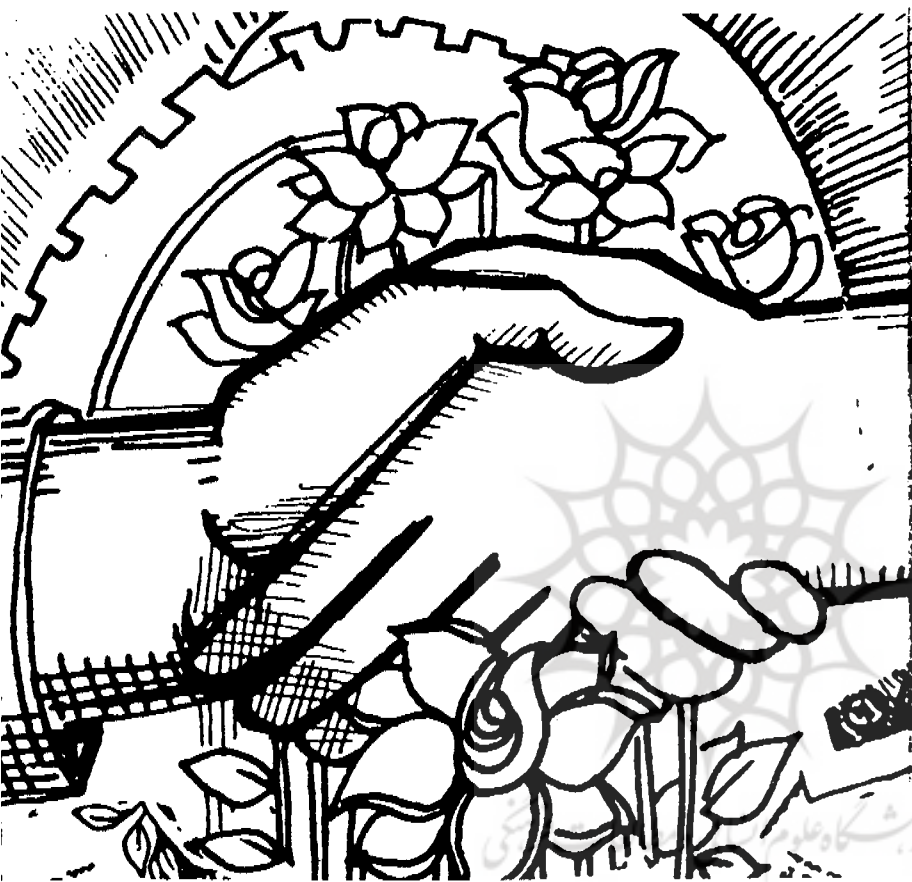
خواهیم دید همه‌ی موجودات هستی، خواه در جهان خرد (Microcosm) و یا در جهان کلان (Macrocosm)، باقرار گرفتن در برابر یک محرک از آن متأثر شده، و پس از آنکه آن "تأثیر" مرحله‌ی را در ارگانیسم طی نمود، تبدیل به یک تجربه شده و در مقام یک واکنش فراقکن میشود. واکنش خواه در شکل جمادی و نباتی و حیوانی و یا انسانی‌اش، صرفاً اطلاعات ساده و اولیه‌یی

پس از اینکه انسان از قید نگرش تنگ نظرانه غریزی - واکنشی رها گردید، عقل از حالت انفعالی صرف خارج شده و فعال می‌شود. این مرحله بیداری "خودآگاهی" است که نیروی شعور کیفیت دوگانه و قطبی و متضاد و قیاسی داشته و آنرا آکسساهی مدرک (Perceptive Consciousness) نیز نامیده‌اند. در این دوره انسان تجربه روانی - ذهنی یا دوگانه و کثیر خود از جهان را آغاز میکند. این شیوه رویارویی با جهان حدوداً چهل هزار سال بطور انجامیده که پی آمد آن رشد و تکامل آگاهی شهودی و آگاهی مدرک بواسطه مذهب و علم است.

امروزه انسان قدم به مرحله "شناخت کامل" یا آگاهی کل نگر و هشیاری تام نهاده است. برخورد میان تمدن‌ها و فرهنگ‌های بنا شده بر آگاهی مدرک و دوگانه با موج رو به افزایش آگاهی کل نگر، علت تمام این آشوب‌ها و تنش‌های جسمی - روانی - ذهنی انسان مدرن است. دوگانگی حاکم بر جسم و روان و ذهن انسان که امروزه در بالاترین حد تکاملی خود قرار دارد، سبب انرژی در هر سه بعد شده و نتیجه‌اش انسانی است خسته و افسرده که هرچه بیشتر تلاش میکند، خسته‌تر و افسرده‌تر میشود. پس چه باید کرد؟

۳- تخلیه اطلاعات یا فرآیند دگرگونی اطلاعات به احساس در حوزه دل در فرآیند رشد و تکامل آگاهی مدرک، بشر دونوع تجربه را از سر می‌گذارند، نخست تجربه روانی - ذهنی است که منجر به رشد عواطف و احساسات میگردد. حوزه دل که احساسات از آن نشأت میگیرد، جایگاه سوزاندن و تبدیل اطلاعات (اینفورمیتون‌ها) به احساس است که فرآیند تبدیل کم به کیف، ماده به انرژی، ذره به موج و یا حرکت استاتیک (ایستا) به حرکت دینامیک (پویا) را شکل میدهد. تمامی اطلاعات ناشی از تجربیات غریزی

"تعاونی" دارای اساسنامه و نظامنامه و اصول مشخصی است، افراد وابسته به آن بخوبی آگاهند که چه میخواهند و برای چه و در چه جهتی باید حرکت و فعالیت کنند. اگرهم آگاه نباشند، در همراهی با دیگران از جمع تأثیر پذیرفته و انشاء الله آگاه میشوند. این ویژگی، بی هدف زیستن و دست‌اندازی‌های ناشی از بی هدفی را از زندگی روزمره افراد حذف می‌کند. هدف، حس امنیت و بدنبال آن شناخت و ایمان را در افراد بیدار می‌سازد.

- واکنشی انسان اولیه، در ژن‌ها و کروموزوم‌ها، ویا به زبان ساده‌تر در هر سلول انسانی ضبط گردیده است. در دوران تجربه روانی ذهنی بشر از جهان، ارگانیزم با واکنش نشان دادن به یک محرک درونی یا بیرونی، این اطلاعات را فعال ساخته و آنها را به حوزه خودآگاهی می‌آورد. فرآیند فعال سازی اطلاعات در حوزه دل و انتقال آنها به حوزه ذهن، سبب

رشد و تکامل سلول‌های مغزی و لاجرم انبساط خودآگاهی و ذهن می‌شود. ولیکن تجربه ذهنی که نگرشی بیرونی و خطی و ارسطویی و یکسویه به جهان است، در غیاب "عین" یا سوژه و محرک بیرونی یا درونی اتفاق افتاده، و فرآیندی است از مقایسه و تقابل و آمیزش اطلاعات با یکدیگر در حوزه ذهن برای تولید مفاهیم و ادراکات. ابزار این شیوه تجربه "منطق" یا

قانونمندی اندیشه است که اطلاعات بسیط و ساده را تبدیل به اطلاعات پیچیده‌تری میکند. حال اگر این اطلاعات (مفاهیم و ادراکات) در فرآیند مراقبه و سلوک، در حوزه دل سوخته و تبدیل شوند، کم به کیف تبدیل شده و سپس کم و کیف هر دو دگرگون شده و تبدیل به نیروی شعور میشوند. این هماهنگی با قانون کیهانی تولید و بازیافت و بهره‌وری است.

اما اگر این تبدیل و تخلیه اطلاعاتی صورت نپذیرد، میان ذهن که جایگاه دریافت و تولید اطلاعات است، با دل که جایگاه سوزاندن و تبدیل اطلاعات است، جدایی بوجود آمده و بخش اعظم انرژی حیاتی در این شکاف ناشی از برخورد دل و ذهن تلف میشود. این فرآیند را روانشناسی بنام اسکیزوفرنی یا دل (ذهن) شکسته می‌شناسد. در فیزیولوژی نیز این فرآیند در شکاف میان فرستنده و گیرنده‌های مغزی آشکار گردیده است. فرآیند تبدیل و تخلیه و سوزاندن اطلاعات سبب می‌شود این شکاف بسته شده و اتلاف انرژی و رسوبات ناشی از این اتلاف متوقف گردد. پیامد بسته شدن شکاف میان ذهن و عین، یا درون و بیرون، بیداری نیروی ایمان و بصیرت است.

یکی از تجلیات بارز و تنش زای این دوگانگی، شکاف میان فرد با محیط زیست و خانواده، خانواده با جامعه، و جامعه با جهان است. این فرآیند بطور کلی میان فرد و جمع شکاف و برخوردی بوجود می‌آورد که همواره منافع فردی را برابر منافع جمعی قرار داده، و فرد را برای رسیدن به امنیت به غارت و چپاول جهان برانگیخته است. از آنجا که این برخورد میان فرد و جمع، و یا خانواده بعنوان مایملک فرد با جامعه، در اغلب جوامع بشری دوطرفه می‌باشد، لذا روز بروز شدیدتر شده و شکاف موجود نیز عمیقتر می‌گردد. از اینرو برای حل این معضل جهانی، و

جلوگیری از اتلاف انرژی حیاتی و سرانجام برقراری نظم و آرامش از طریق ادراک و یکی شدن با قوانین هستی، هم فرد می‌باید تحت درمان و آموزش قرار گیرد، و هم جامعه که در حکم زهدان و منبع تغذیه جسمی - روانی - ذهنی فرد است باید اصلاح و دگرگون شود.

"تعاونی" یک الگوی زیستی کل نگر است که هم میتواند زیست بیرونی یا فعالیت اجتماعی فرد را در برگیرد، و هم زیست درونی و مذهبی و سالکانه او را. جدایی میان کار و فعالیت اجتماعی انسان با زیست خانوادگی و شخصی و درونی‌اش، خواه از جهت فضایی یا بعد مسافت، و خواه از جنبه روانی - ذهنی یا اعتقادی، بخش اعظم انرژی حیاتی او را از بین برده و فرسودگی زودرس و تنش و بیماری را بر ارگانیزم تحمیل میکند. یکی از علل این سرگردانی ذهنی - روانی انسان، بی هدفی او را در زندگی، و یا وسیله را بجای هدف انگاشتن است. فعالیت اجتماعی انسان برای کسب دانش و پول، هم باید بخشی از تجربیات او را شکل دهد، و هم باید در فرآیند عقلایی ساختن زندگی مادی، او را از اسارت تلاش صرف برای غرایز رها سازد.

تسهولاتی‌ها گونه‌ای زیست را برای اعضاء فراهم می‌سازند که میتوان ویژگی‌های مثبت و سازنده آنها را بشرح زیر خلاصه نمود:

۱- از آنجا که یک "تعاونی" دارای اساسنامه و نظامنامه و اصول مشخصی است، افراد وابسته به آن بخوبی آگاهند که چه میخواهند و برای چه و در چه جهتی باید حرکت و فعالیت کنند. اگرهم آگاه نباشند، در همراهی با دیگران از جمع تأثیر پذیرفته و انشاء الله آگاه میشوند. این ویژگی، بی هدف زیستن و دست‌اندازی‌های ناشی از بی هدفی را از زندگی روزمره افراد حذف می‌کند. هدف، حس امنیت و بدنبال آن

شناخت و ایمان را در افراد بیدار می‌سازد. ۲- از آنجا که در هر "تعاونی" افراد فقط میتوانند یک رای داشته باشند، لذا تمایز و ارزش گذاریهای مادی و روانی که سبب فرجه شدن "نفس" یا "من" میگردد، چیزیکه ویژگی جوامع امروزی انسانی است، کنار نهاده شده و برتری‌ها صرفاً در حوزه شعور و آگاهی تجلی میکنند. عبارات دیگر، سرمایه حقیقی یک تعاونی نه مادیات حاکم بر روابط اجتماعی افراد، بلکه انرژی و شعور در شکل تخصص‌ها و دانایی‌های آنان است.

۳- از آنجا که امروزه وجود مشکلات عدیده در سر راه زندگی اجتماعی، مانعی است در راه حرکت‌های فردی خواه از جنبه اجتماعی و یا خانوادگی و فردی، از اینرو وجود "تعاونی" بعنوان بستری که ابزار حرکت را مهیا می‌سازد بسیار مغتنم است.

۴- از آنجا که جدایی میان منافع خانواده و جامعه سبب احساس "عدم امنیت" در فرد میگردد، این احساس باعث می‌شود فرد به دور خود در وهله نخست و در اطراف خانواده در مرحله بعد دیواری بنا کند که شکاف‌ها را عمیقتر می‌سازد، لذا تعاونی در حکم خانواده‌ای بزرگتر و قدرتمندتر میتواند جایگزین خانواده کوچک و آسیب‌پذیر فرد گشته، و حس عدم امنیت را به امنیت و آرامش تبدیل کند.

۵- هرچند که تعاونی‌های تولیدی تاکنون نتایج درخشان و مثبتی داشته‌اند، لیکن نتایج حاصله از تعاونی‌های "پژوهشی - فرهنگی - اجتماعی" بسیار مثبت‌تر و درخشان‌تر خواهد بود. در اینگونه تعاونیها، چون بخش اصلی فعالیت روزانه افراد از کار بیرونی یا کار برای زنده ماندن و ارتزاق، به کار درونی و دماغی انتقال می‌یابد، لذا روابط افراد عمیقتر و آگاهانه‌تر خواهد بود. کنار هم زیستن انسانهای متفکر و محقق نه تنها به بهبود تراوشات و تولیدات ذهنی - روانی

آنها کمک می‌کند، بلکه رشد و تکامل انسانهای متعالی و نیز جوامع همجوار آنها را هم سرعت می‌بخشد.

۶- از آنجا که فرد برای کسب انرژی یا خوراک روانی نیاز به همنشینی و ارتباط با سایر انسانها را دارد، و از آنجا که امروزه در جوامع مدرن شهری و حتی درون خانواده‌ها هم فقدان چنین انرژی کاملاً احساس می‌شود، لذا فرد رو بسوی گروهها و فرقه‌ها و اجتماعات و احزاب می‌آورد، تا در آمیزش با انرژی گروه نیاز خود را برطرف سازد. در اینجا تعاونی میتواند نقش مثبت و سازنده‌ای داشته، و فضایی ایجاد کند که افراد همفکر و دارای اهداف و نگرش‌های مشترک بتوانند یکدیگر را پشتیبانی و تغذیه نمایند.

۷- در یک تعاونی پژوهشی - فرهنگی - اجتماعی از آنجا که موضوع تفکر و تلاش و حرکت افراد، خود انسان و مسائلی انسانی و زیست محیطی اوست، لذا شیوه زیست و اصولاً نگرش به زندگی و جوانب آن کاملاً متفاوت با شیوه نگرش جزیی و حاکم در جوامع خواهد بود. چنین زیستی در یک جامعه کوچک پژوهشگران و محققین که در حقیقت در حکم زیست مذهبی و سالکانه آنهاست، بسیار ساده و طبیعی و دور از هرگونه الگوی مصرف‌گرایی و تخریب محیط زیست و منابع طبیعی است. نتیجه چنین زیستی که رهایی انسان از مصرف زدگی و اتلاف انرژی‌های حیاتی است، نه تنها هیچ فشاری بر دوش جامعه نخواهد بود، بلکه مکانیزم‌های جسمی - روانی - ذهنی رفع فشارها و بهم ریزی را نیز از طریق آموزش و پیشگیری در اختیار جامعه قرار خواهد داد.

سسرانجام اینکه، تعاونی‌های پژوهشی - فرهنگی - اجتماعی - مدل‌های تکامل یافته و متعالی شده زیست محیطی‌های انسانی است که امروزه بنام

شهر سالم، مادر سالم و جز آن نامیده میشود، و بستر پرورش و تعلیم و رشد انسان خردمند و بصیر میباشد.

بقیه از صفحه ۲۷

تسهیل امور شرکت‌های تعاونی
۷- ایجاد ارتباط با محیط بمنظور تاثیرپذیری از آن یا اثر گذاردن بر محیط مشارکت را گسترش می‌بخشد
۸- معرفی مدیران جوان و موفق تعاونی از طریق رسانه‌های عمومی برای ایجاد انگیزه قویتر در جوانان عضو تعاونی
۹- تهیه برنامه‌های میزگرد و پخش آن از طریق رسانه‌های گروهی در بخش تعاون
۱۰- تهیه فیلمهای سینمایی با سوره‌های مربوط به فعالیتهای مختلف در بخش تعاون
۱۱- ارائه مشاورتهای مختلف در تهیه طرحهای موجه فنی - اقتصادی متناسب با استعدادها و توانایی‌های جوانان متقاضی

۱۲- ارائه تسهیلات مالی و اطلاعاتی و مشاورتهای شغلی برای فراهم سازی فرصتهای شغلی
۱۳- تقویت روحیه مسئولیت پذیری و یکپارچگی اجتماعی
۱۴- تشکیل گروههای بیمه و بیمه اتکایی تعاونی بین‌المللی برای عرضه کمکهای فنی و عملیاتی

منابع و مأخذ

- ۱- اشتغال، توزیع درآمد و استراتژی توسعه مترجم عزیز کیانود
- ۲- نقش تعاون در توسعه اقتصادی و اجتماعی نسر به شماره ۳۴ سازمان مرکزی تعاون کشور
- ۳- تاثیر تعاونها در پیشرفت روستاهانشریه شماره ۱۸ سازمان مرکزی تعاون کشور
- ۴- مدیریت و ارتباطات در تعاونها علیرضا شیرانی
- ۵- نشریه داخلی بیمه آسیا شماره اول
- ۶- آمار مربوط به اشتغال و بیکاری در بخشهای مختلف اقتصادی مرکز آمار ایران
- ۷- تعاون - زن و اشتغال وزارت تعاون
- ۸- مجله تعاون شماره ۷۰ تیرماه سال ۱۳۷۶

○ تا پایان سال جاری تعداد شعبه‌های صندوق به ۶۰ شعبه خواهد رسید پیش‌بینی می‌شود با توجه به ظرفیت موجود تا حدود ۱۵۰ شعبه در سراسر کشور دایر کنیم.

جوانان در چارچوب آنها می‌توانند فعالیت اقتصادی داشته باشند.

ما امیدواریم با پیگیریهای مقام عالی وزارت و با عنایت خاص ریاست محترم جمهوری و مساعدت‌های هیأت محترم دولت بخشی از ردیف بودجه‌ای فوق جهت ایجاد اشتغال به این تعاونی‌ها اختصاص یابد که مبالغ تخصیص داده شده از طریق صندوق تعاون توزیع گردد. در صورت تحقق این موضوع اختصاص مبلغ مورد نظر و پرداخت آن از سوی صندوق هم منابع مالی صندوق تقویت خواهد شد و هم شرکتهای تعاونی تولیدی اشتغال را می‌توانند با سهولت اقدام کنند.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
بقیه از صفحه ۱۷

سوال: آقای رباطی برای حسن ختام گفتگو به عنوان آخرین سؤال بفرمائید، جهت تقویت مالی صندوق آیا اقداماتی در بودجه سال آتی پیش‌بینی شده است؟
پاسخ: در قالب تبصره ۵۰ بودجه سال ۷۷ مبلغ ۳۰۰ میلیارد ریال برای ایجاد اشتغال اختصاص یافته است از آنجائیکه بهترین مجرا برای اشتغال زایی شکل‌گیری تعاونی‌های تولید است افراد خصوصاً